

The background image shows a coastal scene at dusk or dawn. The sky is a deep blue with some light clouds. In the foreground, there is a large, circular, white structure in the water, possibly a floating platform or a large net. To the left, a yellow and white boat is visible. The overall scene is calm and serene.

NOU 2019:18
Skattlegging av
havbruksvirksomhet

Havbruksskatteutvalget

- Professor Karen Helene Ulltveit-Moe
- Advokat Gudrun Bugge Andvord
- Professor Claire Winifred Armstrong
- Professor emeritus Vidar Christiansen
- Advokat Amund Noss
- Professor Linda Nøstbakken
- Spesialrådgiver Grethe Fossli (LO)
- Ordfører Ole Laurits Haugen (KS)
- Daglig leder Helge Moen (NHO)

Utvalgets forslag - struktur

1. Bør grunnrente komme fellesskapet til gode?
2. Genereres det grunnrente i norsk havbruksnæring?
3. Bør grunnrente i havbruksnæringen komme fellesskapet til gode?
4. Hvilken modell bør i så fall benyttes for å hente inn deler av grunnrenten?
5. Hvilken andel av grunnrenten bør eventuelt tilfalle fellesskapet?
6. Hvordan bør fellesskapets andel av grunnrenten fordeles mellom stat og kommune?

Utvalgets forslag - struktur

1. Bør grunnrente komme fellesskapet til gode?

Prinsipielt sett ja.

2. Genereres det grunnrente i norsk havbruksnæring?

Flertallet: ja. Mindretallet: tja.

3. Bør grunnrente i havbruksnæringen komme fellesskapet til gode?

Flertallet: ja. Mindretallet: ja.

4. Hvilken modell bør i så fall benyttes for å hente inn deler av grunnrenten?

Flertallet: kraftskatt. Mindretallet: auksjon og kanskje avgift.

5. Hvilken andel av grunnrenten bør eventuelt tilfalle fellesskapet?

Flertallet: «40%». Mindretallet: avhengig av auksjoner.

6. Hvordan bør fellesskapets andel av grunnrenten fordeles mellom stat og kommune?

Flertallet: mest til staten, litt til kommunene – som må utjevnes

Mindretallet: mest til kommunene, litt til staten (som i dag)

NOU Norges offentlige utredninger 2019:18

Skattlegging av
havbruksvirksomhet

UTVALGETS FORSLAG:

2. Genereres det grunnrente i norsk havbruksnæring?

Flertallet: ja.

Mindretallet: tja.

- Havbruk er ikke vannkraft eller petroleum.
- Produksjonen er ikke gitt eller begrenset av en stedlig naturressurs.
- Tilgang på gode lokaliteter, både i verden og i Norge, er neppe en reell begrensning.
- Store deler av lønnsomheten i havbruksnæringen må tilskrives mobile innsatsfaktorer og midlertidige markeds- og produksjonsforhold, som ikke er egnet som grunnrenteskattegrunnlag.
- Tilbudssiden vil øke betraktelig, med prisfall og lavere lønnsomhet som konsekvens (reduisert grunnrente).

UTVALGETS FORSLAG:

3. Bør grunnrente i havbruksnæringen komme fellesskapet til gode?

Mindretallet: Det er ikke grunnlag for å basere verdien av dagens tillatelseskapasitet på prissignalene fra auksjonsrunden i 2018, fordi auksjonsvolumet utgjorde kun om lag 2 pst. og dette for de fleste var marginalvolumer. Havbruksnæringen bidrar til fellesskapet med en andel av grunnrenten gjennom betaling av vederlag for ny produksjonskapasitet. Mindretallet vil også peke på at produksjonsanleggene og innsatsfaktorene er svært mobile, og det skal lite til for de gode naturgitte rammebetingelsene for produksjon i Norge motvirkes av de skattemessige rammebetingelsene.

UTVALGETS FORSLAG:

4. Hvilken modell bør benyttes for å hente inn deler av grunnrenten?

Flertallet: Overskuddsbasert, periodisert grunnrenteskatt. Denne modellen vil sørge for at investeringer som er lønnsomme før skatt, også er lønnsomme etter grunnrenteskatt.

Mindretallet: Det bør ikke innføres en ny grunnrenteskatt for havbruksnæringen i Norge. Dagens modell for grunnrentebeskatning gjennom auksjoner av ny produksjonskapasitet bør videreføres.

Dersom veksten i havbruksnæringen avtar, og proveny fra tildeling av ny kapasitet ikke gir forutsigbare og stabile inntekter til vertskommunene, må det vurderes om Havbruksfondet også skal tilføres et proveny gjennom en moderat produksjonsavgift (f.eks. 25 øre/kg).

UTVALGETS FORSLAG:

5. Hvilken andel av grunnrenten bør eventuelt tilfalle fellesskapet?

Flertallet: 40% grunnrenteskatt, beregnet proveny på ca 7 mrd kr årlig. Inntektene fra en grunnrenteskatt på havbruk kan enten bidra til vekstfremmende skattelettelser eller gi rom for å styrke offentlige velferdsordninger.

Mindretallet: Anslaget om et proveny på ca 7 mrd kr årlig er basert på en kort periode med ekstraordinær lønnsomhet i havbruksnæringen grunnet god etterspørselsvekst, et begrenset tilbud og en gunstig valutasisituasjon. Mindretallet viser til sitt forslag om at dagens modell for innkreving av grunnrente fra havbruksnæringen med salg av vekst bør videreføres. Provenyet fra denne modellen vil bestemmes av betalingsviljen i fremtidige auksjoner av ny vekst, og eventuelt kunne styrkes gjennom en moderat produksjonsavgift til fellesskapet ved kommunene.

UTVALGETS FORSLAG:

6. Hvordan bør fellesskapets andel av grunnrenten fordeles mellom stat og kommune?

Flertallet: Den overskuddsbaserte grunnrenteskatten bør kombineres med en produksjonsavgift (trekkes fra i sin helhet (krone for krone) mot utlignet skatt på alminnelig inntekt) som går til vertskommunene basert på fordelingsnøkklene som i dag benyttes for Havbruksfondet. Skal inngå i skatteutjevningen i kommunenes inntektssystem. Auksjonsinntekter fra tildeling av ny vekst skal gå til staten.

Mindretallet: Dagens fordelingsnøkkel for Havbruksfondet bør opprettholdes, og holdes utenom skatteutjevningen i kommunenes inntektssystem. Advarer mot en løsning hvor statens andel av inntektene økes på bekostning av havbrukskommunene. Dette vil redusere havbrukskommunenes insentiver til å legge til rette for næringen og begrense havbruksnæringen og nasjonale interesser på en uheldig måte.

Havbruksskatt?

«Med internasjonale kapitalmarked og mobile skattegrunnlag må en større del av skattebyrden bæres av de immobile faktorene, hvorav naturressursene utgjør en helt immobil del»

«For stedbundne grunnrentenæringer er det mulig å ha et høyt skattenivå uten at investeringer flyttes ut av landet» (NOU).

Internasjonal konkurranse

- Norge
- Island
- Skottland
- Shetland
- Færøyene
- Russland
- Canada
- USA
- Chile
- New Zealand
- Australia
- Argentina
- Kina

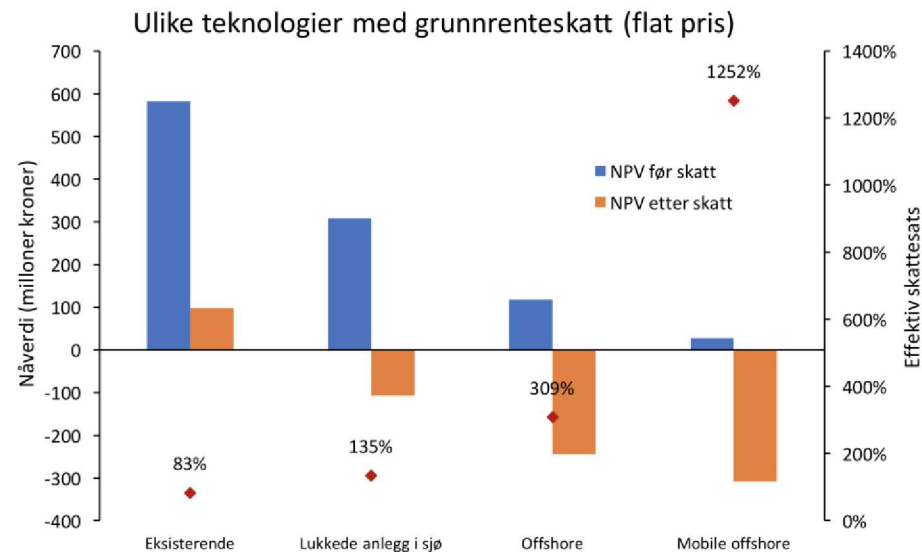

«Produksjonen begrenses både fra naturens side gjennom begrenset tilgang på gode lokaliteter både i verden og Norge, og gjennom myndighetsbestemte begrensinger i antall tillatelser» (NOU)

Geografinøytral teknologi

«Konklusjonen er klar: en grunnrenteskattemodell som anvendt i vannkraft vil føre til at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter ikke vil bli gjennomført. Det må utvises betydelig varsomhet i utvikling av et særskatteregime for havbruk da dette kan ødelegge grunnlaget for en bærekraftig vekst i norsk havbruk.»

Tveterås, Reve, Haus-Reve, Misund og Blomgren 2019

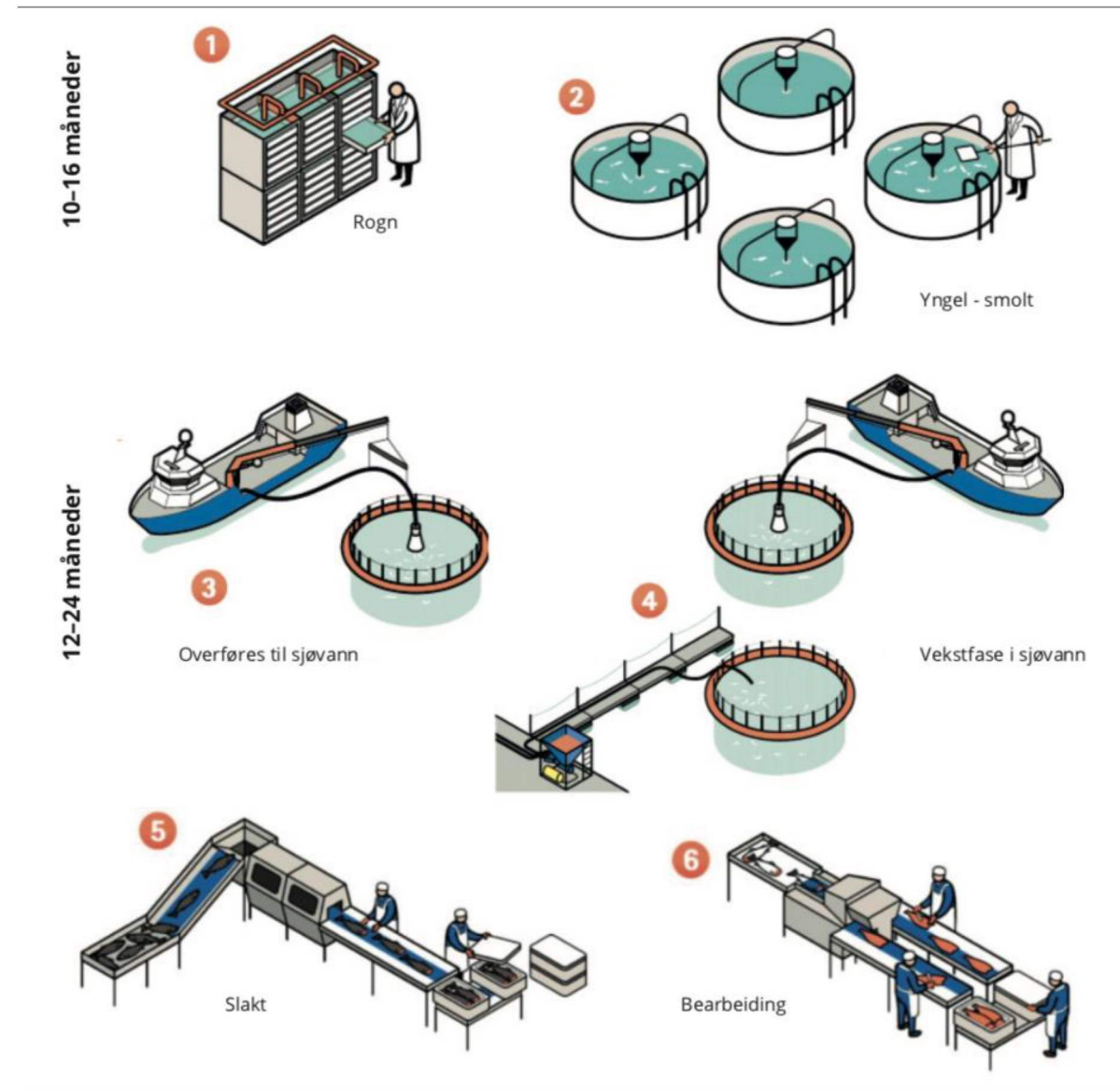
Handel i ruskete vær

- Næring som er avhengig av markedsadgang
- Tilbudssiden endres. Økt produksjon globalt fra både konvensjonell og ny teknologi
- Prisreduksjon i markedene
- Hva skjer når ny produksjon bygges i markedene?

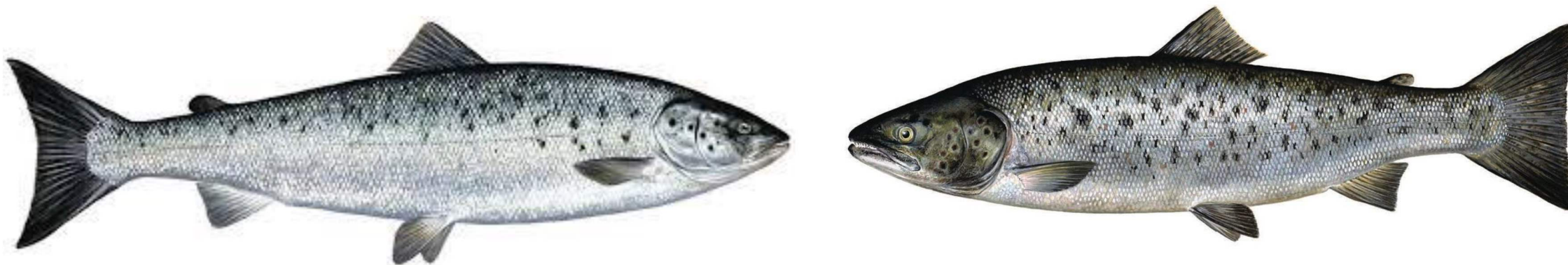
Industri, ikke naturressurs

- Næringen finansierer alle innsatsfaktorer
- Høster ikke på naturgitt bestand
- Bruker ikke en stedlig ressurs
- Avgrenser seg til lån av sjøareal og verdien av konsesjon

Laks eller ørret?

Laks og ørret har ulike marked, ulike prissetting og også ulikt kostnadsbilde i produksjonen. Dette er heller ikke hensyntatt.

Gitt bort tillatelsene gratis?

«Havbrukstillatelser har til nå blitt gitt gratis eller til langt under markedsverdi (...) I størrelsesorden 80% av havbrukstillatelsene er tildelt vederlagsfritt – kun 3% til markedspris» (NOU).

«Siden den gang er anslagsvis 85% av disse lisensene omsatte til markedspris (...) De som eier lisensene i dag, har altså ikke fått dem gratis. Hva som skjedde for 40 år siden, er ikke relevant, den delen av grunnrenten er forsvunnet ut av næringen for lenge siden». Professor Atle G.

Guttormsen Handelshøyskolen NMBU

Grunnrentens verdi

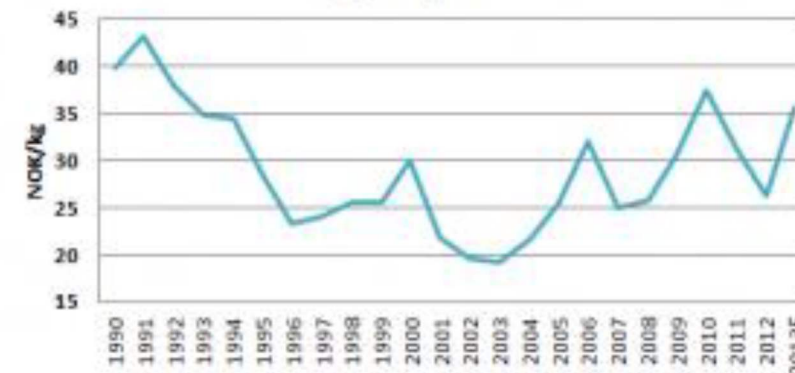
- Greaker og Lindholt, 2019 – Grunnrenten i perioden 2016-2018 i overkant av 20 milliarder.
- Svakheter ved dette er at de ser bort fra:
 - Grunnrente er tett koblet til pris
 - Historisk og sterkt syklisk utvikling
 - Valutaeffekt
 - Biologisk risiko

«Superprofitten blir selvsagt stor om man ser bort fra at oppdretterne har store verdier bundet i laks og lisenser. Den kapitalen må også betjenes».

Professor Atle G. Guttormsen
Handelshøyskolen NMBU

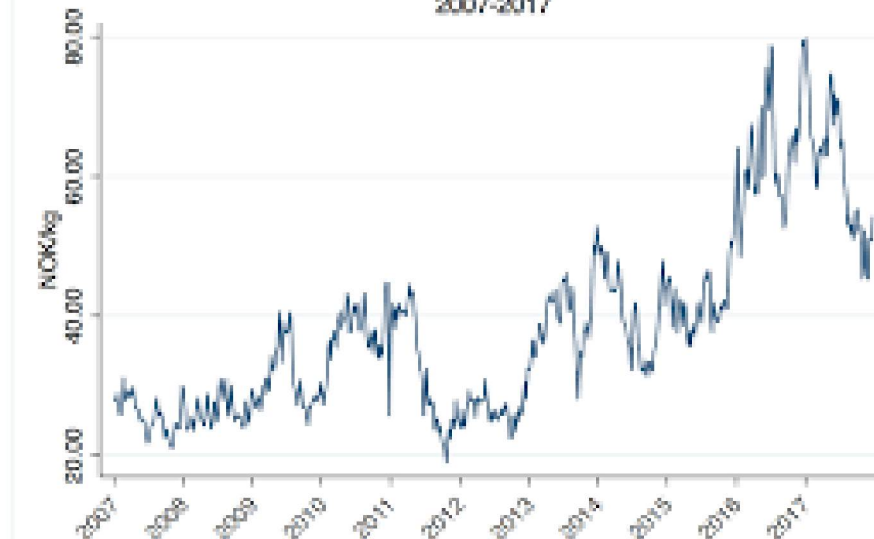
Pris atlantisk laks 1990-2013E

sløyd vekt, FCA Oslo

Utvikling laksepris

2007-2017

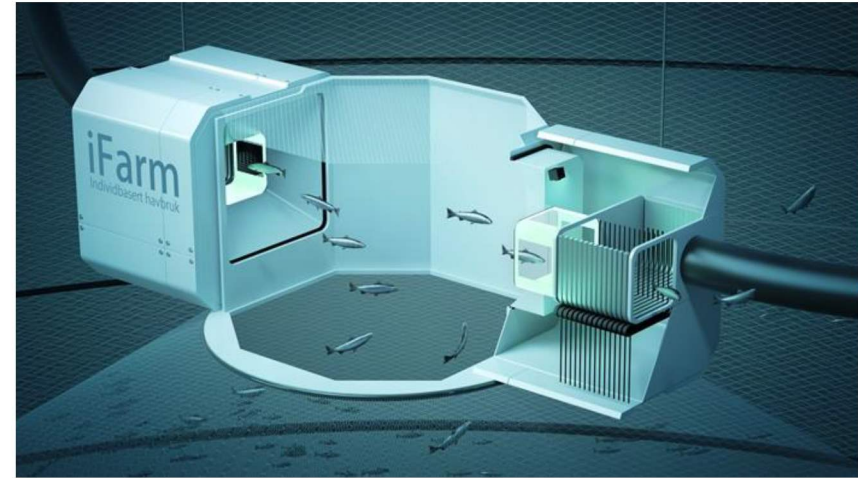

40%

Behov for store investeringer

Havbruksfondet

- Havbruksfondet 70-10-20
- Solide inntekter til vertskommunene
- Incitament for tilrettelegging
- Kan endre til et mer reelt fond slik at utbetalingene blir jevnere fordelt.

Sjømat Norges vurdering

- Slutter oss i hovedsak til mindretallets forslag
- Flere kortslutninger hos flertallet
 - Ikke grunnrentenæring/ikke stedegen
 - Betalt for tillatelsene
 - Ikke investeringsnøytral
 - Skjerpet global konkurranse
 - Beregner avkastning feil og kun for årene 2016-2018
- Midlertidig «superprofitt»
- Viktig å sikre investeringer i hele næringsklyngen.
- Viktig med tett kobling til vertskommunene/tilgang til areal

Laksetopp: - Vi må tåle at det er milliardærer også utenfor Bygdøy

Vi trenger kapitalsterke miljøer langs kysten, ikke bare i Oslo, mener oppdrettsnæringens talerør Sjømat Norge som ikke vil ha noen egen lakseskatt.

🕒 1 min Publisert: 06.03.19 – 05.31 Oppdatert: 8 måneder siden

Administrerende direktør Geir Ove Ystmark i Sjømat Norge sier det er veldig viktig med kapitalsterke miljøer også utenfor Oslo. (Foto: Mikaela Berg)

NTB

- Det er veldig bra at vi har kapitalsterke miljøer utenfor hovedstaden. Det er viktig for å sikre bosetting og kystbasert næringsliv, sier administrerende direktør Geir Ove Ystmark i Sjømat Norge.